

ГРОШІ І РЕЛІГІЯ

Постановка проблеми: у сучасному світі існує багато об'єктів фінансово-економічної сфери, світовий ринок, організації та підприємства світового рівня. Для того, аби бути обізнаним у всіх питаннях потрібно цікавитися економікою, її первинним елементом – грошима. Також у світі сьогодні виділяють велику кількість релігій, котрі й далі поширюються на людську спільноту. Для того, аби розуміти суть основних релігійних догм цього розділу філософії, потрібно звернути особливу увагу на релігію.

Мета дослідження: студентам загальні, ґрунтовні знання про роль і функції грошей, товарногрошових відносин у державному житті. Пояснити з точки зору філософії основні принципи формування думки про дві категорії – «гроші», «релігія». Сформувані у студентів власну думку щодо цінності грошей та релігії у їхньому житті. Навчити студентів глибоко мислити про суспільні процеси, в яких особливе місце займають релігія та гроші.

Об'єкт дослідження: система світових релігійних концепцій, суть різних віросповідань на поведінку та світогляд людини та групи людей, а також місце товару, ринку, організації, підприємств у житті кожної людини.

Предмет дослідження: сукупність теоретичних і практичних проблем у формуванні та становленні окремої особи, проблема сприйняття людиною проблем грошей та релігії на власний розсуд та оцінка нею загальних, власних та суспільних проблем. Метод дослідження – філософсько-логічний. Розглядаючи релігію як об'єкт філософських знань, соціально-духовний феномен суспільства, він досліджує процес відображення релігії у свідомості людини, формування духовних цінностей, релігійних символів і понять. За такого аналізу об'єктом дослідження є не тільки сама релігія, а й природне та соціальне середовище, яке впливає на її формування. Отож, розпочнемо наш огляд із нашого першого поняття – « гроші».

Гроші – особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Гроші виконують функції мірила вартості та засобу обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження та платежу. З утворенням світового ринку, деякі національні гроші виконують функції світових. В економічній теорії виділяють дві основні концепції походження грошей:

- Раціоналістична – гроші виникли як наслідок певної раціональної угоди між людьми через необхідність виділення спеціального інструменту для обслуговування сфери товарного обігу.

- Еволюційна – гроші виділяють із загальної товарної маси, оскільки вони найпридатніші для виконання функціональної ролі грошового товару. Той чи інший товар стає грошима лише в межах певної особливої суспільної форми, товарного виробництва й обігу.

- Світові гроші – це функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті і забезпечують реалізацію взаємовідносин між країнами {8-11}. Тепер перейдемо до до духовного, соціального сектору людського життя. Розглянемо гроші як потребу матеріальну, душевну, абстрактну (поклоніння грошам, надання грошам авторитету). Побачимо аргументи і контраргументи на користь та засудження грошей. З чим пов'язане стрімке зростання важливості грошей для людського суспільства? Можливо, це всього лише закономірний процес історичного розвитку, і можна не почувати себе таким меркантильним, а все списати на нюанси соціального устрою суспільства? Закон прискорення історії говорить, що на кожному наступному стадію розвитку йде менше часу, ніж на попередню. На думку деяких вчених, новітня історія складає всього одну тисячну частину всесвітньої історії, але це самий насичений соціальними, культурними, економічними й політичними подіями період. Сьогодні відоме філософське запитання Е. Фромма «Мати або бути?» трансформувалося в «Мати чи демонструвати». Швидкість комунікацій впливає тільки на те, що навіть володіння інформацією стає предметом гордості та позерства. Маніпулювання глибоко особистими почуттями людини, її таємними бажаннями завжди приносило колосальні прибутки. Ще у XVIII столітті один з основоположників сучасної економічної теорії Адам Сміт вважав, що основним стимулом економічної активності людини є приватний інтерес. Індивідуаліст, як підтверджено психологічними дослідженнями, прагнучи до збільшення особистого капіталу, не думає про суспільні інтереси. У цьому випадку він невидимою рукою (згодом з'явилася поняття «невидима рука ринку») направляється до мети, яка може й не входити в його наміри. Переслідуючи свої власні інтереси, людина частіше, «певним чином» краще служить інтересам суспільства, ніж тоді, коли свідомо прагнула б робити це. Навіть така особиста сфера, як сімейні відносини, піддається грошовому впливу. Молодим родинам прямо в загсах при подачі заяви підносять самовчителі про спільне фінансове життя. У перинатальних центрах молодим мамам роздають пам'ятки про формування міцного фінансового фундаменту для майбутньої дитини: фінанси обговорюються нарівні з пелюшками та дитячими хворобами. Людьми нав'язується дуже високий стандарт споживання та побутового комфорту, а емоційність сьогодні не компенсує незручності. Рай перемістився у палаци та лімузини. Суспільство споживання, у якому ми живемо, формує певні стереотипи поведінки, життєвий стиль. У період постмодернізму шлюб починає носити виразно рентний характер. Рівень достатку стає визначальним при виборі партнера та створення родини («скільки він заробляє?», «на чому їздить?», «де одягається?»). Сьогодні виглядають несучасними божевільне захоплення, безкорислива любов. Не важливо, скільки у людини грошей, їх завжди буде мало, а виходить, вона вічно буде у боргах, навіть володіючи мільйонними статками. Якщо людина не зрозуміє, що повинна відповідати за власне життя навіть у дріб'язкових речах, то вона не зрозуміє, що в склянці 50% ріднини від усього її об'єму. Ситуація непосильного кредитного тягаря меншою мірою поширена серед заможних людей, оскільки вони реалісти, об'єктивно оцінюють можливість та рідко жертвують комфортом шляхом заради його кінцевої мети. Бернард Шоу якось сказав: «Борги схожі на будь-яку іншу пастку: потрапити в них досить легко, але вибратися досить важко», {5} а Бенджамін Франклін стверджував: «Краще лягти спати без вечері, ніж прокинутися боржником». {5}. Теоретично ніхто не хоче бути обманути, але всі прагнуть жити в комфорті та відносному спокої. Бажання «жити спокійно, безпечно, одержувати гарну зарплату, утримувати родину», жити зрозуміло та виправдано. Важливість грошей зростає і кожний обирає сам, який висновок з цього робити. Ось ми з вами розглянули основні тлумачення грошей у різних сферах нашого життя. Гроші настільки впливові, що часто зачіпають пропарки людської душі, впливаючи на почуття, емоції, затмарюючи розум. Та не потрібно впадати у відчай, якщо ти став боржником, адже із кожної ситуації є свій вихід. Не варто бігати за ілюзіями, вірячи, що саме гроші керують цим світом, маючи найвищу владу. Я думаю, що у цьому випадку слід згадати, що вони лише пусті папірці, ціна яких часто є нестабільною. А, виходячи із цього, не можна оминути та розтлумачити наступного поняття під назвою – « релігія». У духовному житті людства неможливо знайти феномен, який протягом тисячоліть, а точніше, впродовж усього його земного існування відігравав би вагомійшу роль, ніж релігія. Від кам'яного віку і до сьогодні, зазнаючи дивовижних метаморфоз, живе вона в нерозривному зв'язку з людським духом як надбанням світової культури. Найміцнішу опору, найповнішу сферу вияву релігії знайшла в людській особі. Видатний український мислитель В. Вернадський зазначав, що немає жодного народу, стосовно якого була б неспростовно доведена відсутність релігійних вірувань {5}. На думку Гегеля, немає жодної людини, яка була б повністю позбавлена релігійних почуттів незалежно від форми вияву, оскільки людина внутрішньо пов'язана з релігією. {5} І все ж особлива роль у розвитку філософії релігії належить Д.Г. юму І.Канту і Г. Гегелю, творчість яких істотно вплинула на зміст і напрями сучасних філософських теорій релігії. Зрозуміти їх концепції, на думку Дж. Коллінза, означає вловити ті основні моменти, через

співвідношення з якими минулі спроби набувають певної орієнтації, а пізніші теорії набувають філософську основу. У них філософія релігії досягає повноліття й посідає належне місце серед основних частин філософії. Найбільше це стосується лекцій з філософії релігії Гегеля. Вони містять грандіозну для свого часу спробу осмислити історію релігійних вірувань від так званих природних релігій (в яких ідея Бога постає як абсолютна сила природи, перед якою людина усвідомлює себе убогою) до світових релігій, зокрема християнства, яке Гегель називає абсолютною і нескінченною релігією, яка вже не може бути перевершеною, де нарешті відбулося примирення Бога і людини, де релігія досягла самосвідомості. Гегель раціоналізував віру в Бога. Полемізуючи зі Шлейєрмахером, який обмежував релігію сферою почуттів, він, не відкидаючи необхідності релігійних переживань, вказував на їхню недостатність для повноти віри. Будь-яке почуття суб'єктивне, індивідуальне, а Бог мусить бути пізнаним у його загальності. Релігія, на думку Гегеля, індивідуальна лише тією мірою, якою індивід належить якомусь цілому – сім'ї, нації, державі. Що б не уявляв індивід про свою самостійність, він не може вийти за чітко означені межі. Кожний індивід, оскільки він пов'язаний із духом свого народу, переймає з народженням віру батьків, і вона є для нього святиною й авторитетом. Різні релігії, з огляду на їхні ідеологічні засади, у найбільш загальному контексті поєднані дотриманням деяких спільних концептуальних принципів і положень стосовно людини як носія релігійної свідомості та релігійного досвіду: – людині надається свобода дій, тобто вона не є запрограмованою машиною, а тому помилитися чи вчинити зло є наслідком нашої свободи; – людина бере участь у Творенні через удосконалення, навчання інших; – людське життя не обмежується земним життям. Сучасні дослідники феномену релігії вважають, що всі великі релігії, зокрема буддизм, християнство, іслам, мають спільну сутнісну основу релігійного знання, яку називають вічною мудрістю або вічною філософією. Це не що інше, як глибоке осягнення сутності життя, яке з плином часу залишалось незмінним у різних культурах і найвче у вченнях великих мудреців усіх часів і народів. Духовний центр кожної з великих релігій містить кілька спільних духовних практик, універсальних за своєю природою і покликаних допомогти людині відкрити власну душу або внутрішню самість, її взаємозв'язок із божественним, тобто сприяти осягненню надбань вічної філософії. Серед цих практик – репетицій бажаних духовних якостей – виокремлюють сім вічних: – зміна мотивації: звільнення від пристрастей, жадань і пошук бажань власної душі; – розвиток емоційної мудрості: зцілення власного серця і навчання любові; – моральне життя: відчуття приємності від продукування добра; – концентрація й заспокоєння власного розуму; – пробудження духовного бажання: навчання чіткого бачення божественного у всьому; – виховання духовного розуму: розвиток мудрості та розуміння життя; – вияв духу в дії: пізнання великодушності й радості служіння. {6}. Серед поширених сучасних концепцій релігій помітне місце посідає так звана біологічна, або натуралістична, концепція, прихильники якої шукають релігійну основу в біологічних або біофізіологічних процесах людини. На їхню думку, такою основою є «ген релігійності», «релігійний інстинкт», «релігійне почуття», вона є психофізіологічною функцією організму, частиною природи людини, як, наприклад, сенсуальність тощо. Отже, розуміючи важливість даної проблеми – гроші та релігія, ми з упевненістю можемо побачити верховенство релігії. Деякі люди, вважаючи великою цінністю гроші, забувають що за них можна купити далеко не все, в тому числі й віру. А ось релігія дуже віртуозно й духовно може підкупити кожного, навіть запеклого атеїста, адже має феноменальну й істинно святую силу, породжуючи в душі добро, милосердя, віру, надію і любов.

Література

1. Гегель Г. Философия религии. В 2 т. – М., 1976.- 401с.
2. Гончарук (Чолач) Т.В., Джугла Н.В., Етнологічні інтенції осмислення українства у філософії Богдана Цимбалістого. // Психологія і педагогіка. – Тернопіль, 2018. - №1-2. – с 155-162.
3. Дейвіс Б. Вступ до філософії релігії. – К., 1996.- 315с.
4. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замоїського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. – Львів, «Логос», 2005. – с 210-215
5. Кимелев Ю. А. Современная западная философия религии. – М., 1989.- 375с. С. Скринник. – Львів, 2012. – 617 с. – С. 372-382.
6. Кимелев Ю. А. Современная философско-религиозная антропология. – М., 1989.- 280с. Шумка М., Янковий С. Гроші та політика / Михайлина Шумка, Святослав Янковий // Всеукраїнський науковий журнал «Мандрівець», спецвипуск, 2008 – С. 80-95.
7. Паскаль Б. Мысли. – М., 1974.- 215с. Шумка М., Гончарук Т. Рефлексія феномену грошей / Михайлина Шумка, Тетяна Гончарук // Матеріали Міжнародних філософсько-економічних читань 20-21 травня 2009 року, Львів. – С. 112-117.
8. Розанов В. В. Место христианства в истории // Религия и культура. – М., 1990.- 305с. Шумка М., Жук А. Суть та значимість грошей у працях М. І. Туган-Барановського / Михайлина Шумка, Алла Жук // Всеукраїнський науковий журнал «Мандрівець», спецвипуск, 2008 – С. 73-75.
9. Розанов В. В. Место христианства в истории // Религия и культура. – М., 1990.- 305с. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Гроші та християнин: Євангельський контекст / Тетяна Вікторівна Гончарук, Михайлина Леонівна Шумка // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали V Міжнародних філософсько-економічних читань (28 – 29 травня 2012 року, Львів) / Редколегія. Відп. Секретар
10. Філософія: навч. посіб./ Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., - Тернопіль: підручники і посібники, 2016. – 416 с